

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної (військової) адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ З БІОЛОГІЇ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харків,
2024

**Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної (військової) адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ
ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ З БІОЛОГІЇ**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**Харків,
2024**

Рекомендовано до друку науково-методичною радою психолого-педагогічного факультету КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТРО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (Протокол №__ від _____ р.).

Укладачі:

Упатова І. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри природничих дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Москальов В. Б., доктор філософії в галузі біології, старший викладач кафедри природничих дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Сумцова А. А., викладач кафедри природничих дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Рецензенти:

Шапран Ю. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри природничих дисциплін і методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Безроднова О. В., кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, науковий співробітник науково-дослідного відділу Національного природного парку «Слобожанський»

Методичні настанови щодо виконання та оформлення курсових та кваліфікаційних робіт з біології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / укладачі: І. П. Упатова, В. Б. Москальов, А. А. Сумцова – Харків: КЗ «ХГПА» ХОР, 2024. – 45 с.

Методичні настанови щодо виконання та оформлення курсових та кваліфікаційних робіт з біології призначені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Біологія».

Мета цих матеріалів – надати рекомендації щодо вибору напряму наукового дослідження здобувачів освіти, методів виконання наукової роботи та підготування рукописів курсових і кваліфікаційних робіт, а також презентацій для їх публічного захисту.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри природничих дисциплін
Протокол № 2 від 26 вересня 2024 року

© КЗ ХГПА, 2024

© Упатова І. П., Москальов В. Б., Сумцова А. А., 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1 ВИБІР НАПРЯМУ ТА МЕТОДІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	6
РОЗДІЛ 2 ВИБІР ТЕМИ ТА НАУКОВОГО КЕРІВНИКА РОБОТИ	8
РОЗДІЛ 3 ПЛАНУВАННЯ, ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ОДЕРЖАНИХ ДАНИХ.....	11
РОЗДІЛ 4 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ РУКОПISУ КУРСОВОЇ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	13
РОЗДІЛ 5 ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ РОБОТИ ТА СУПРОВІДНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	19
РОЗДІЛ 6 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ДОПОВІДІ ТА ОФОРМЛЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ.....	22
РОЗДІЛ 7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАХИСТУ РОБОТИ.....	26
ДОДАТКИ	30
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	45

ПЕРЕДМОВА

Без сумніву, всі наші знання починаються з досліду.

Іммануїл Кант, німецький філософ

Біологія – це прикладна наука майбутнього, здатна вирішувати широкий спектр питань в галузях медицини, генетики, біохімії, екології, сільського господарства, біотехнології та ін.

Згідно Стандарту вищої освіти України, сучасний біолог – це фахівець, здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері біології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають застосування законів, теорій та методів природничих наук.

Якісна підготовка бакалаврів з біології неможлива без здійснення наукової роботи та підготовки рукописів за її результатами. Виконання та оформлення курсових і кваліфікаційних робіт сприяє формуванню інтегральної компетентості та є запорукою успішного засвоєння освітньої програми.

Курсова та кваліфікаційна робота є важливими етапами у формуванні природничо-наукового світогляду здобувачів вищої освіти, розвитку дослідницьких навичок та критичного мислення. Вона дозволяє майбутнім бакалаврам з біології продемонструвати здатність до самостійного наукового пошуку, аналізу та синтезу інформації, а також до формулювання власних висновків на основі проведених досліджень.

Методичні настанови мають на меті допомогти здобувачам вищої освіти та їх науковим керівникам на різних етапах виконання курсової та кваліфікаційної робіт. Вони включають настанови щодо вибору теми дослідження, планування та проведення наукових експериментів, збору та обробки даних, а також містять вимоги до оформлення тексту роботи відповідно до сучасних стандартів академічного письма. Особливу увагу приділено етичним аспектам наукової діяльності та уникненню плагіату. У методичних настановах наведено вимоги щодо публічного захисту результатів курсової роботи (зміст та оформлення доповіді, підготовка мультимедійної презентації).

Ці методичні настанови стануть надійним помічником для студентів у процесі написання курсових та кваліфікаційних робіт, сприятимуть підвищенню якості їхніх наукових досліджень та допоможуть у формуванні професійних

навичок, необхідних для подальшої наукової та професійної діяльності в галузі біології.

Бажаємо успіхів в наукових пошуках та реалізації творчого потенціалу!

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
З БІОЛОГІЇ**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

УКЛАДАЧІ:

Упатова Ірина Петрівна

Москальов Віталій Борисович

Сумцова Анна Андріївна